

שלילת הקיום היהודי בפולין אחרי השואה – אבא קובנר

שלום חולבסקי

החידוש בקריאתו של קובנר היה בעיקר בעוצמת דבריו. אמר קובנר:

"יהודים מאזורים שונים מתרכזים בעיר לובלין... מתחיל מאבק על הקמת מוסדות ומאבק שלטוני בין יהודים.. בלובלין שלאחר החורבן... לא נראתה לנו החוויה, שבעוד כל בית-הקברות רענן וטרי, הולכים ומוקמים מוסדות במתכונת הקודמת, כאילו לא אירע דבר. שרידים ממפלגות מתחילים להיאבק להשלטת מפתח מפלגתי, כאילו לא קרה דבר... חשבנו שתפקידנו הרוחני, או נאמר הפוליטי, הוא להיות תנועת העדים או משהו כזה... הקבוצה שעמדתי בראשה אחוזה בשני רעיונות שונים בטבעם. בריחה ונקמה - לא בריחה של עצמנו, אלא כדרך לשארית הפליטה; לא להשאיר יהודים בבית-הקברות האירופי".

היו שטענו נגד קובנר, שכל זמן שלא נסתיימה המלחמה מסוכן לפעול, אך הוא טען כנגדם את ההפך: דווקא כל זמן שהגבולות אינם יציבים, צריך לפעול. היהודים כמהים לשינוי יסודי, וארץ-ישראל מעוררת הד עמוק בלב אנשים, ואת הפוטנציאל הזה אסור לבזבז. ואכן, הפרטיזנים החלו לפעול מיד לאחר שחרורם. ברובנה, שהשתחררה עוד בפברואר 1944, החלו אליעזר לידובסקי, יצחק רייכמן ואחרים לארגן פליטים ויתומים יהודים. פרטיזנים יצאו לקובנה ולגרודנה לעורר יהודים לבריחה. אבא קובנר, אברהם סוצקבר ושמרקה קצ'רגינסקי אספו מסמכים ותעודות העוסקים בעניינים יהודיים.

חולבסקי, שלום, "פרטיזנים ולוחמי הגטאות - גורם פעיל בקרב שארית הפליטה", בתוך: שארית הפליטה 1944-1948, הרצאות ודיונים בכינוס הבינלאומי השישי של חוקרי השואה, הוצאת יד ושם, תשנ"א, עמ' 225-224.